

27 czerwca 2019 roku

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów RP

Szanowny Panie Premierze,

**Apelujemy o program społeczny dla regionów górniczych i okrągły stół sprawiedliwej transformacji
"3P": Plan, Partycypacja, Porozumienie**

W dobie postępującego kryzysu klimatycznego i podejmowanych w odpowiedzi na niego międzynarodowych wysiłków na rzecz zmiany modelu zaopatrzenia w energię oraz towarzyszących im coraz szybszych zmian ekonomicznych – wytwarzanie energii z węgla brunatnego nie ma przyszłości. **Dalsze wydobywanie węgla brunatnego staje się nieopłacalne z punktu widzenia ekonomicznego, ekologicznego i społecznego.** To oznacza, że Wielkopolską Wschodnią, której gospodarka jest wciąż mocno zależna od wydobycia węgla brunatnego, czeka nieunikniona, głęboka i pilna transformacja gospodarcza.

Jedynym sposobem na uniknięcie negatywnych skutków społecznych – zwłaszcza kryzysu na rynku pracy – jest odpowiednio wczesne zaplanowanie tego procesu. **Wielkopolska potrzebuje jasnej strategii sprawiedliwej transformacji energetycznej.** Aby transformacja energetyczna była naprawdę sprawiedliwa i solidarna, do stołu muszą zostać zaproszeni wszyscy najważniejsi partnerzy społeczni – od przedstawicieli samorządu i lokalnego biznesu przez związki zawodowe, po ekspertów naukowych i organizacje społeczne. Aby ten plan był skuteczny i realny nie może powstać za zamkniętymi drzwiami gabinetów polityków i spółek. **To mieszkańcy Wielkopolski muszą być współautorami planu transformacji ich regionu.**

Wciąż nie ma gotowego planu transformacji regionu ani nie toczą się prace nad nim, jeśli nie liczyć wysiłków podejmowanych przez władze regionalne. Te nie otrzymują jednak w tym zakresie odpowiedniego wsparcia od rządu centralnego, mimo że chodzi o region i sektor odgrywające ważną rolę w systemie energetycznym kraju. Jako organizacje społeczne i ekologiczne, zaangażowane w proces sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej z zaniepokojeniem obserwujemy brak stosownych działań mających na celu **zabezpieczenie miejsc pracy i zapewnienie zrównoważonego społecznie i ekologicznie rozwoju gospodarczego** w regionie Wschodniej Wielkopolski. Rząd, ani kluczowi inwestorzy nie przedstawili żadnego planu "co z Wielkopolską po węglu".

Doceniamy dotychczasowe wysiłki władz samorządowych, rządu i biznesu włożone w pracę Platformy Regionów Węglowych w Procesie Transformacji (tzw. Platformy Węglowej). To krok w dobrą stronę, ale bez zaangażowania i wsparcia władz centralnych, władze samorządowe, lokalni interesariusze i strona społeczna nie zdołają zapewnić zrównoważonego rozwoju regionu zgodnie z zasadami sprawiedliwej transformacji opartej na strategicznym i długofalowym planowaniu, włączeniu w rozwój regionu wszystkich partnerów społecznych oraz dialogu i transparentnej komunikacji ze społeczeństwem.

Zarówno władze publiczne, jak i kluczowi inwestorzy (czerpiący zyski z wydobycia zasobów naturalnych, a także pracy i kapitału ludzkiego mieszkańców Wielkopolski Wschodniej) są odpowiedzialni za stworzenie warunków do stabilnego i długofalowego rozwoju regionu. Są także świadomi, że wydobycie węgla nie ma przyszłości, dlatego mają obowiązek zapewnić bezpieczne przejście pracowników schodzących branż do nowych, perspektywicznych biznesów. Brak realnego planu zagraża rozwojowi regionu, grozi pogorszeniem jakości życia i wzrostem niepewności co do przyszłości zawodowej osób zatrudnionych dotychczas w przemyśle wydobywczym i ich rodzin. **O tym, że obawy te nie są bezzasadne, świadczą ostatnie zapowiedzi redukcji zatrudnienia w sektorze węgla brunatnego (spółka PAK „Górnictwo” wchodząca w skład Grupy Kapitałowej ZE PAK S.A.), które dotkną kilkuset osób. Mieszkańcy Wielkopolski Wschodniej nie mogą zostać pozostawieni samym sobie – z problemami środowiskowymi i społecznymi. Nie można zrzucać na nich kosztów zaniechań i błędnych decyzji inwestycyjnych państwa i biznesu prywatnego.**

Dlatego gorąco apelujemy o:

- **Przygotowanie i przedstawienie konkretnego planu transformacji energetycznej**, czyli konkretnej strategii uwzględniającej: zapewnienie odpowiedniej liczby wysokiej jakości miejsc pracy i osłon socjalnych dla pracowników sektora węgla brunatnego, którzy mogą stracić miejsca pracy, a także zagospodarowanie terenów pokopalnianych i powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego wraz z rozwiązaniem pogłębiających się problemów braku wody, uderzających szczególnie w rolnictwo.

Jest to konieczne, aby:

- przygotować region do transformacji gospodarczej i szybkiego odejścia od paliw kopalnych, nieuniknionych w kontekście postępującego kryzysu klimatycznego skutkującego m.in.: falami upałów, nawałnicami, suszami, utrudnionym dostępem do wody, przerwami w dostawach prądu, itd.
 - zaplanować zmianę struktury gospodarczej regionu, zapewniając długofalowy rozwój społeczny i gospodarczy korzystny dla środowiska i lokalnych społeczności
 - zapobiec przrzucaniu kosztów transformacji na społeczeństwo, w szczególności na pracowników górnictwa, rolników i ich rodziny.
- **Powołanie okrągłego stołu sprawiedliwej transformacji**, czyli specjalnego zespołu, do którego będą włączeni na równych zasadach wszyscy partnerzy, w tym przedstawiciele władz regionu, głównego inwestora oraz lokalnego biznesu, organizacji branżowych, organizacji społecznych, które działają zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ogólnopolskim, związków zawodowych, mieszkańców i ekspertów. Apelujemy o zaproszenie do wspólnego stołu także górników, energetyków i rolników, aby możliwe było wsłuchanie się w potrzeby i pomysły wszystkich zainteresowanych grup i zaplanowanie naprawę **partycypacyjnej i solidarnej transformacji regionu.**
 - **Zapewnienie zabezpieczeń socjalnych dla pracowników sektora węgla brunatnego** analogicznych do tych, które przysługują górnikom w ramach programu dla górnictwa węgla kamiennego.
 - **Szeroki dostęp społeczeństwa do przekazywanych z odpowiednim wyprzedzeniem informacji o planowanych działaniach ze strony sektora wydobywczo-energetycznego oraz państwa,**

w tym przede wszystkim kierunku planowanych zmian i strategii, bowiem właściwe decyzje w procesie planowania, które przesądzą o przyszłości Wielkopolski Wschodniej na dziesięciolecia, można podjąć jedynie dysponując wiedzą o planowanych działaniach w warunkach transparentności i dialogu.

Władze publiczne, sektor prywatny i organizacje społeczne muszą działać w tej sprawie wspólnie. Wymaga tego odpowiedzialność za przyszłość regionu, za kolejne pokolenia wolne od skutków kryzysu ekologicznego, za jakość życia i jakość miejsc pracy.

Sytuacja nie jest nowa. Zbyt wiele lat stracono – nie zaplanowano strategii i nie zbudowano programów społecznych wzmacniających spójność społeczną i ułatwiających stabilne przejście do modelu gospodarki niskoemisyjnej. Dalsza zwłoka będzie zwiększała ryzyko widocznych już dziś negatywnych skutków społecznych i ekologicznych, których koszty będziemy ponosić wszyscy przez wiele lat.

Obawy te podziela Komisja Europejska, która komentując polski dziesięcioletni plan energetyczno-klimatyczny (KPEiK) zaleciła Polsce lepsze uwzględnienie w nim kwestii sprawiedliwej i uczciwej transformacji.

Jesteśmy przekonani, że **sprawiedliwa transformacja jest szansą dla Wielkopolski i całego kraju**. Nie tylko zapobiegnie pogorszeniu sytuacji gospodarczej, ale poprzez inwestycje w innowacyjne i perspektywiczne branże oraz przez aktywizację społeczną zapewni stabilny rozwój. Będzie także pozytywnym, godnym do naśladowania przykładem dla regionów stających przed podobnymi wyzwaniami, w Polsce i całej Europie. Realizacja postulatów, które przedstawiamy, umożliwi wykorzystanie środków UE jako impulsu rozwojowego dla całego regionu: z poszanowaniem środowiska naturalnego, zapewnieniem dobrej jakości życia i pracy mieszkańcom, którzy chcą Wielkopolską Wschodnią zasilić swoimi talentami i energią.

Oferujemy z naszej strony pełne wsparcie zarówno przy przygotowaniu strategii sprawiedliwej transformacji, budowaniu włączającego dialogu ze społeczeństwem, jak i implementacji założeń strategii. Uważamy, że pierwszym krokiem w tym kierunku powinny być rozmowy przy okrągłym stole, które zobowiązujemy się współtworzyć z rządem i władzami regionu. Jesteśmy otwarci na pierwsze spotkanie robocze w tej sprawie.

Jeśli chcemy rozwoju regionu, jeśli bierzemy odpowiedzialność za jego przyszłość – potrzebujemy okrągłego stołu solidarnej transformacji energetycznej.

Z wyrazami szacunku

Joanna Furmaga
Prezes Związku Stowarzyszeń
Polska Zielona Sieć

Sygnatariusze listu:

Joanna Furmaga,
Związek Stowarzyszeń
Polska Zielona Sieć

Miłosława Stępień,
Stowarzyszenie
Akcja Konin

Damian Kruczkowski,
Stowarzyszenie
Zmieniamy Konin

Józef Drzazgowski,
Stowarzyszenie Ekologiczne
Eko-Przyjezierze

Tomasz Waśniewski,
Fundacja
„Rozwój TAK – Odkrywki NIE”

Radosław Gawlik,
Stowarzyszenie Ekologiczne
Eko-Unia

Do wiadomości:

- Pan Krzysztof Tchórzewski, Minister Energii
- Pan Henryk Kowalczyk, Minister Środowiska
- Pan Jerzy Kwieciński, Minister Inwestycji i Rozwoju
- Pan Krzysztof Ardanowski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Pani Jadwiga Emilewicz, Minister Przedsiębiorczości i Technologii